

La masculinitat entra en crisi (perillosament)

Maria Freixanet i Maria de la Fuente

En els casos de violència masclista mortal sabem molt sobre la víctima i molt poc sobre l'agressor. **Els agressors, de fet, sovint semblen considerats irrellevants.** Justament, ahir, el programa Salvados dirigit per Jordi Évole, va reflexionar en profunditat sobre les diferents violències masclistes i, en concret, sobre els agressors, la crisi de masculinitat i els seus perills. El títol del programa era eloqüent: "[El masclisme mata](#)".

Aquest any 2016 ja portem set assassinats masclistes segons la policia, **onze segons [Femicidio.net](#)** (que hi suma les dones mortes fora de relacions sentimentals). D'aquestes dones en sabem el nom. Els cognoms. L'edat. Si havia o no havia denunciat. Si tenia fills. L'ordre d'allunyament. On vivia. Repetim els seus noms quan posem espelmes, cada vegada més espelmes. I posem tota l'atenció en si havia denunciat. En si havia protestat per l'agressió. Ho fem sense saber que, segons el Portal Estadístic de la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere, l'any passat a Espanya, **de les denúncies presentades, només el 36% han estat admeses a tràmit**, i el 39% d'aquestes no han finalitzat en sentències condemnatòries. És a dir, que menys d'una de cada 4 dones que inicien aquest dur camí arriba a bon port. Tampoc sabem una dada encara més inquietant. En aquest períple, més de 4 de cada 10 ordres de protecció sol·licitades no s'adopten. **A Catalunya, les mesures de protecció concedides disminueixen fins a un terrorífic 34%**. I la protecció hauria de ser el primer de tot.

Dels homes, en canvi, de qui són aquests homes i què els passa, no en sabem gairebé res. No en sabem el nom, se'ls oculta, i molt sovint se'ls tracta com una desviació. Un problema individual. Però amigues, amics, **si és violència masclista no és un problema individual.** No és una desviació. És una norma, reproduïda una i mil vegades, i manifestada aquest cop de la forma més extrema i inapel·lable. I l'atenció social, política i legal ha d'estar a l'alçada. **La permissivitat, la inacció, la incomprensió, és l'oli en el llum de futures violències.**

La masculinitat és una norma social establerta, exactament igual que la feminitat. Ambdues són opriments i rígides, i funcionen l'una en relació a l'altra i en lògica jeràrquica. Com va explicar en el seu text clàssic Carole Pateman, la nostra societat es fonamenta en el contracte social del liberalisme, però també en el contracte sexual entre homes, que exclou les dones de la fraternitat. **Aquest ordre social s'ha anomenat capitalisme patriarcal.**

Aquest sistema d'organització dibuixa l'home ideal (un ideal impossible d'acomplir) com a un ésser lliure i egoista (centrat en sí mateix), aïllat (no té dependències, no necessita ningú, és autosuficient), racional, emprenedor i competitiu. **Un home sempre fort, un home que no plora, que no deixa aflorar els sentiments, que no es pot permetre ser sensible.** És un home dedicat a coses importants, al treball, a la política, a la ciència. Un home que manté una família i que la gestiona amb ordre i mà dura quan cal, i sense donar explicacions a ningú. Un home dur i possessiu, opriment per a les dones, un home arriscat, i si cal, violent.

Aquest ideal d'home ha funcionat durant temps perquè tenia la seva contrapart. La dona s'ha construït des de l'alteritat a les característiques masculines. Ella és l'altre. I així si ell compta, ella no compta. Ell és actiu, ella és passiva. Ell és racional, ella és irracional. Ell objectiu, ella subjectiva. Ell fort, ella dèbil. Ell centrat en sí mateix, ella bolcada en els altres. Ell central, ella perifèrica. Ell públic i visible, ella privada i invisible. Les característiques no només són contràries, sinó que n'hi ha unes que es valoren, les masculines, i unes altres que es menyspreen, les femenines.

Dissidències del model patriarcal

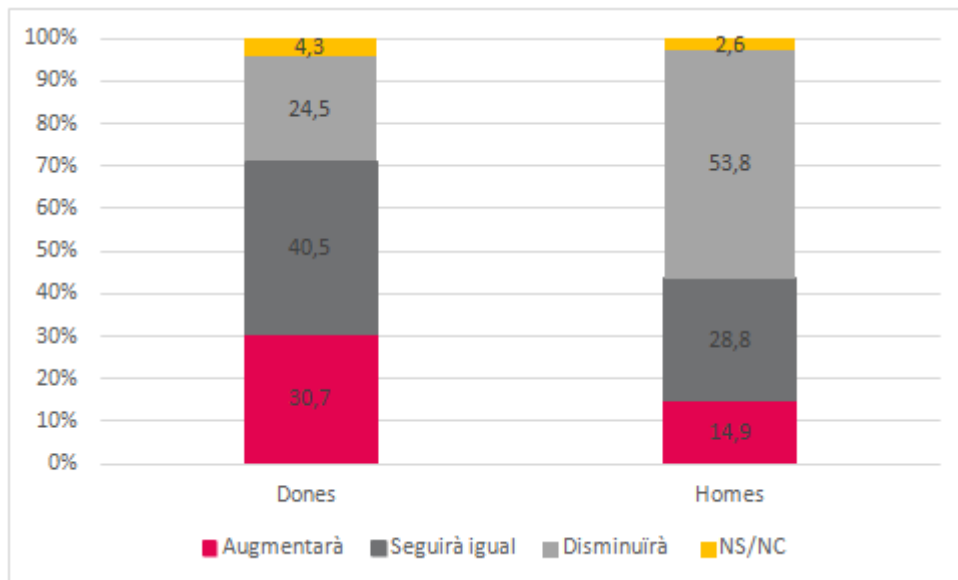
El feminisme, però, el moviment de les dones per a dotar-se de llibertats, de drets, per a la igualtat i per al reconeixement, ha sacsejat tota aquesta estructura social. **El feminisme ha dit que prou. Que ja no volem ser aquella dona, ni volem ser allò que no compta. Que no volem ser femenines, sinó lliures.** El procés d'emancipació de les dones té dos segles d'història, i les ha dotat del dret a la vida, a la llibertat, al treball, al vot, infinitat de conquestes i tantes altres que en resten de pendants.

Però resulta que els rols clàssics de gènere es retroalimenten i es necessiten els uns als altres. Així, des del moment en què les dones ja no juguen segons quins rols, ja no accepten la passivitat, la reclusió a la llar, la mà alçada o la servitud, **el rol clàssic dels homes ja no funciona. És un rol ferit. Destronat.** I el recurs de la violència s'extrema.

Dit això, no tots els homes el volen, aquest rol opressor. De fet, molts es troben fent un camí similar al del feminisme: **l'alliberament del seu propi constrenyiment de gènere.** Existeix des de fa unes dècades moviments d'homes per la igualtat. Homes que tampoc volen seguir sent aquell home. Dissidències respecte al model patriarcal. Homes que amb la seva pràctica quotidiana ja no encaixen amb aquella norma, i per tant deixen de ser esclaus d'ella i alhora deixen de ser botxins per a les dones. **Homes que amb la seva acció conscient desautoritzen el rol masculí hegemònic.**

El moviment dels homes, però, va tard. Va molt tard. I és encara petit. **Existeix, per tant, un gruix de població masculina que encara té tota la feina per a fer.** Repensar-se. Qüestionar els seus valors i els seus privilegis. La possessió. La gelosia. La violència. La seva relació amb les dones i amb els altres homes. Necessitem que es facin càrrec de la gravetat de la situació. L'enquesta sobre violència masclista de la Generalitat de Catalunya (feta l'any 2010) mostrava la diferència de percepcions entre homes i dones sobre la violència masclista en la parella. Un 54% dels homes pensen que aquesta violència disminuirà, mentre que les dones, potencials víctimes, pensen en un 71% que aquesta seguirà igual o augmentarà. **Vistos els casos mortals, queda clar que la violència cap a les dones no fa camí cap a l'extinció, i per tant necessitem una presa de consciència generalitzada per part dels homes al respecte.** El canvi no es farà tot sol.

Gràfic: Percepció de l'evolució futura de les agressions a dones per part de parelles i ex-parelles. Per sexe. Catalunya 2010

Font: [Enquesta de violència masclista](#). Edició 2010. Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya

Necessitem un pas endavant dels homes igualitaris. També necessitem treure pressió sobre les víctimes, deixar de convertir-les en l'altre, desempoderant-les a través de la nostra incomprensió (per què no va denunciar? per què s'ho va deixar fer?) per fer-nos-hi solidàries i posar la pressió sobre els agressors (com ho va poder fer? Com va poder creure que podia estimar sense respectar?).

I evidentment, necessitem fer d'aquest tema una qüestió d'Estat (com pot ser, si tothom hi està d'acord, que les administracions no hi dediquin els recursos necessaris?). Cal deixar de banalitzar la violència masclista. Ha d'estar en l'agenda del Govern. Amb un compromís real, explícit i detallat, amb mesures urgents, pressupostades i calendaritzades. Amb restitució i ampliació dels recursos econòmics escaients per a prevenció, assistència i recuperació. I amb la formació de tot el personal que ha de fer-hi front: sanitari, educatiu, judicial, policial... **No tenim temps per perdre perquè el que està en joc són les nostres vides.**